

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1891. Andra Kammaren. N:o 41.

Torsdagen den 30 april.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Fortsattes föredragningen af det i särskilda utskottets utlåtande n:o 1 framlagda förslag till sjölag.

*Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)*

§§ 2 och 3.

Godkändes.

I fråga om § 4 anförde:

Herr Lundberg: Utskottet har tillstyrkt, att från ifrågavarande 4 §, sådan denna lyder i Kongl. Maj:ts förslag, skulle uteslutas sista delen, som, för den händelse att flere delegare i ett fartyg finnas, innefattar stadgande om hemort för detsamma. Ett sådant ändringsförslag, mot hvad högsta domstolen yttrat i detta afseende, betvivlar jag vara riktigt, i synnerhet som 323 § innehåller den bestämmelse, att »äro flere redare i ett fartyg, skall fartygets hemort anses såsom rederiets hemvist». Utskottets motivering, hvaruti åberopats 10 §, kan tyckas stå i strid med hvad uti motiven till komitéförslaget anförts i afseende å den nuvarande 323 § i Kongl. Maj:ts förslag. Denna paragraf lär icke kunna anses innefatta detsamma som 10 §. Något förtydligande torde nog härutinnan erfordrats. Jag tror icke heller, att utskottets yttrande i motiveringen, att ett antagande af utskottets ändringsförslag skulle endast utvidga befälhafvarens handlingsfrihet, är riktigt, enär väl för ett fartyg, äfven om någon anmälan icke skett om dess hemort, en sådan ändå alltid måste komma att finnas. Om emellertid herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet godkänner ändringsförslaget, anser jag mig icke hafva något yrkande att framställa.

Vidare anfördes icke. Paragrafen godkändes.

Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)

§§ 5 och 6 jemte rubriken till 1:a kapitlet.

Godkändes.

§§ 7—23 äfvensom rubriken till 2:a kapitlet.

Godkändes.

§§ 24—58.

Godkändes.

För § 59 hade utskottet föreslagit följande lydelse:

Befälhafvaren skall vid fullgörandet af de skyldigheter, honom med afseende å fartyg och last åligga, iakttaga den omsorg, som tillhör en god sjöman. All skada och förlust, som genom hans fel eller försummelse tillskyndas redare eller lastegare, vare han pligtig att ersätta; har han i ty fall handlat efter redarens föreskrift, ege han icke mot lastegaren åberopa sådan föreskrift till sitt fredande från ansvarighet. Har åtgärd vidtagits på grund af beslut, som i skeppsråd fattats, vare befälhafvaren ensam ansvarig för åtgärden.

Efter föredragning af paragrafen anförde:

Herr Melin: Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte låta denna paragraf blifva återremitterad till utskottet i syfte att den omredigeras så, att den blir öfverensstämmande med norska sjölagen. I denna heter det nemligen att: »ej kan befälhafvaren eller andra vederbörande dragas till ansvar för ett sådant beslut, när de hafva handlat efter bästa öfvertygelse och icke gjort sig skyldige till grof försummelse».

Herr friherre Nordenskiöld: Jag kan icke tro, att det tjenar till något att nu återremittera denna paragraf, då Första Kammaren redan i detta afseende fattat sitt beslut, utan vi få väl nu antingen antaga eller förkasta paragrafen eller ock antaga någon annan formulering af densamma.

Jag yrkar bifall till paragrafen, sådan den för närvarande lyder i utskottets förslag.

Herr Melin: Jag och de personer, som beträffande denna lag hafva samma åsikter som jag, hafva afstått från att framställa yrkanden vid en mängd paragrafer i förslaget, der vi fortfarande hafva den åsigt, att en rättelse bör ske. Jag kan därför icke tänka, att kammaren nu kan neka att återremittera denna enda paragraf. Denna omredigering

af paragrafen i öfverensstämmelse med mitt förslag borde icke vara svår att verkställa, och det kan väl hända, att Första Kammaren ingår på ändringsförslaget.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande om återremiss.

Herr Peterson i Hasselstad: Jag vet verkligen icke, hvad en återremiss här skulle tjena till, när Första Kammaren redan fattat sitt beslut i detta afseende. Skulle paragrafen nu återremitteras af Andra Kammaren, blir följden endast den, att utskottet sänder paragrafen åter till den kammare, som återremitterat densamma, med uppmaning, att kammaren måtte fatta sitt beslut. En återremiss i detta fall tjänar sålunda alldeles ingenting till.

Jag yrkar bifall till paragrafen, sådan den af utskottet föreslagits.

Herr Ljungman: Då en återremiss här synbarligen icke tjänar till något, vill jag hemställa, att herr Melin måtte återtaga sitt yrkande om återremiss och i stället nu framlägga ett förslag till ändrad lydelse af paragrafen. Om detta sedan af kammaren antages, är ju en sammanjemkning mellan kamrarnes olika beslut möjlig. Återremitteras paragrafen, blir följden häraf endast den, att kammaren får en uppmaning från utskottet att fatta sitt beslut.

Herr Melin: Jag skall då tillåta mig att göra det yrkande, att i slutet på paragrafen göres det tillägg: »dock att befälhafvaren ej må ställas till ansvar för beslut, när han handlat efter bästa öfvertygelse och icke gjort sig skyldig till grof försummelse».

Herr friherre Nordenskiöld: Jag skall be att få instämma i detta herr Melins yrkande.

Herr Lindgren: För min del tycker jag, att någon återremiss för uppgifna ändamålet icke kan vara af nöden. Jag kan nemligen icke inse, hvarför här skall tilläggas: »dock att befälhafvaren ej må ställas till ansvar för beslut, när han handlat efter bästa öfvertygelse och icke gjort sig skyldig till grof försummelse», ty detta är ju med den affattning, paragrafen har enligt utskottets förslag, redan deri uttryckt, och det nu föreslagna tillägget skulle endast förorsaka otydlighet och tvekan vid tillämpningen.

Jag yrkar för den skull att paragrafen måtte godkännas.

Herr greve Hamilton: Jag tror visserligen att, om kammaren beslutar en återremiss, utskottet icke skulle vara förhindradt att söka göra en sammanjemkning af kamrarnes olika beslut. Men, såvidt jag kan fatta, har utskottet genom den ändring, det vidtagit i Kongl. Maj:ts förslag, just haft till syfte att vinna en sådan ändring, som herr Melin här förordat. Om man tillägger, hvad han föreslagit, eller

Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)

Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)

säger det, som utskottet i sitt förslag låtit inflyta, nemligen att det åligger befälhafvaren att »iakttaga den omsorg, som tillhör en god sjöman», så är det ju samma sak. Utskottet tyckes således redan hafva tagit denna fråga i öfvervägande, då det tagit in i sitt förslag ifrågavarande bestämmelse.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i fråga om den nu föredragna paragrafen.

Herr Collander: Det synes icke vara stor skilnad mellan utskottets och herr Melins förslag. Det kan vara lika godt, hvilketdera som antages. I paragrafens första del talas om, att befälhafvaren skall iakttaga all den omsorg, som tillhör en god sjöman. Sedermera säges, att all den skada och förlust, som genom hans fel eller försummelse tillskyndas redare eller lastegare, skall han vara pliktig att ersätta. Det tillägg, som herr Melin föreslagit, talar om grof vårdslöshet och skulle således innebära, att det endast vore svårare fel, som för befälhafvaren kunde medföra ansvar. Jag skall icke motsätta mig detta hans förslag, men tror dock, att paragrafen mycket väl kan antagas i sitt närvarande skick.

Herr Melin: Jag skall återtaga mitt yrkande om återremiss. Men då jag anser, att det af mig nu framställda förslaget är bättre och tydligare än utskottets från Kongl. Maj:ts förslag afvikande formulering, skall jag vidhålla mitt senast framställda yrkande.

Herr Ljungman: Mig synes det, som om, när vi bestämt oss för antagandet af detta omfattande lagförslag, vi icke böra motsätta oss de obetydliga förändringar, som af de i sjöfartsnäringsintresserade männen påyrkas. Jag hemställer därför om bifall till herr Melins förslag.

Herr Peterson i Hasselstad: Det af herr Melin framställda yrkandet om återremiss kan icke gerna föranleda någon ändring från utskottets sida, i fall kammaren antager detsamma. Utskottet hade mycket arbete med denna paragraf. Efter en lång diskussion enades man om att insätta orden: »Befälhafvaren skall vid fullgörandet af de skyldigheter, honom med afseende å fartyg och last åligga, iakttaga den omsorg, som tillhör en god sjöman». Juristerna inom utskottet voro öfverens om lämpligheten deraf. Herr Melin har yrkat något i ungefär samma riktning. Men paragrafen är så tydlig i sitt nuvarande skick, att någon återremiss icke är behöflig.

Jag yrkar bifall till punkten oförändrad.

Herr Sven Nilsson: Jag kan icke förstå, hvartill en återremiss skall tjena, då Första Kammaren redan antagit paragrafen. Skall något yrkande göras, skall det afse en bestämd ändring. Men fråga är då,

om utskottet kan sammanjemka kamrarnes olika beslut. Är förslaget af den beskaffenhet, att ingen sammanjemkning kan ega rum, så är det fara värdt, att hela förslaget kan falla derpå. Jag har blott velat fästa kammarens uppmärksamhet på detta.

*Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)*

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet Östergren: Jag önskar endast tillkännagifva, att jag uppfattat utskottets mening med dess ändringsförslag så, att utskottet åsyftat just hvad herr Melin påyrkat. Skulle man nu tillägga den slutmening, han föreslagit, så skulle paragrafen utan tvifvel blifva ganska svårtolkad. Samma tanke blefve i olika ordalag två gånger upprepad, och sådant vore förvilande.

Herr Skytte: Efter herr statsrådet och chefens för kongl. justitiedepartementet anförande har jag föga att tillägga. Jag begärde just ordet för att påpeka, att utskottets förslag afser just det som herr Melin påyrkat. Jag vågar till och med påstå, att meningen är lika tydligt, ja tydligare uttryckt i utskottets än i herr Melins förslag. Jag yrkar bifall till paragrafen oförändrad.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad, och sedan herr talmannen gifvit propositioner i enlighet med de yrkanden, som förekommit, godkändes paragrafen, sådan den af utskottet föreslagits.

§§ 60—69 äfvensom rubriken till 3:e kapitlet.

Godkändes.

§§ 70—86.

Blefvo likaledes godkända.

§ 87 var så lydande:

Är fartyget icke i sjövärdigt skick för den resa, som dermed skall företagas, och underlåter befälhafvaren att vidtaga den åtgärd, som för dess försättande i sjövärdigt skick erfordras, ege besättningen rätt att erhålla entledigande. Till utrönande af fartygets sjövärdighet ällige befälhafvaren att, när mer än halfva antalet af besättningen derom gör framställning, låta besigtiga fartyget i den ordning, 41 § bestämmer; dock att, der framställningen göres först efter det last intagits, befälhafvaren icke är pliktig att efterkomma densamma, med mindre styrman eller maskinist å fartyget deltagar i framställningen. Efterkommer befälhafvaren icke framställningen, ege sjöman rätt att blifva entledigad samt att erhålla hyra och reseersättning som i 86 § sägs.

Befinnes vid anstald besigtning, att skälig anledning till klagan

Ang. förslag
till sjölag
m. m.

saknats, skola de, som begärt besigtningen, ersätta all derigenom orsakad kostnad och förlust.

(Forts.)

Beträffande denna § anförde:

Herr Pehrsson i Norrsund: Jag skall be att få föreslå, att 87 §, 2 punkten måtte erhålla följande lydelse: »Till utrönande af fartygets sjövärdighet äligge befälhafvaren att, när framställning göres af mer än tredjedelar af besättningen, låta besigtiga fartyget i den ordning, 41 § bestämmer; dock att, der framställningen göres först efter det last intagits, befälhafvaren icke är pliktig att efterkomma densamma, med mindre styrman samt, om fartyget är ångfartyg, maskinist å fartyget deltaga i framställningen.»

Herr friherre Nordenskiöld: Äfven jag skall yrka, att 87 § måtte erhålla den lydelse, som herr Pehr Pehrsson föreslagit. Jag gör det därför, att jag tror, att det kan vara skäl att något tillmötesgå redarnes anspråk. Visserligen är det en mycket ömtålig paragraf; men i alla fall är det steg, som göres i Plimsoll-rigtningen, ganska betydligt, och jag tror icke, att skilnaden är så synnerligen stor mellan paragrafen enligt utskottets och enligt herr Pehrssons formulering. Annat hade förhållandet varit, om Kongl. Maj:ts förslag qvarstått oförändradt. Då vore skilnaden mera betydlig. När vi nu taga detta steg, som för vår sjöfartsnäring är synnerligen viktigt, så kan det vara skäl att gå till väga med nödig varsamhet. När vi under några år pröfvat, huru 87 § i denna förmildrande form verkat, kan det vara skäl att ändra densamma. Jag tveiflar icke på, att den tid snart skall komma, då vi få taga steget fullt ut, längre än såväl utskottet som Kongl. Maj:t föreslagit. För närvarande skall jag yrka bifall till herr Pehrssons förslag.

Herr Collander: Det kan möjligen vara skäl att göra någon liten ändring i denna §. Jag kan icke vara med om så stor siffra som $\frac{3}{4}$ af antalet; men om Andra Kammaren nu skulle antaga denna siffra och man, då Första Kammaren godkänt utskottets förslag, skulle sammanjemka t. ex. till två tredjedelar, skulle jag för min del icke hafva något deremot, för att vara tillmötesgående. Jag tror att hälften af besättningen är tillräcklig, med de bestämmelser, som i öfrigt finnas om styrmannens eller maskinistens bifall när lasten intagits. Men som sagdt vill man sammanjemka till ett något högre antal, så har jag för min del icke något deremot.

Herr Berg från Stockholm: Då jag trots trägen läsning af alla komitéutlåtanden och utskottsbetänkanden naturligtvis icke begriper så särdeles mycket af detta vidlyftiga lagförslag med dess hundratal paragrafer, så skulle jag icke nu hafva begärt ordet, om man icke till

Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)

bekämpande af detsamma hade uppläst åtskilliga petitioner, adresser och telegram från det i frågan intresserade mindretalet, d. v. s. från redare, ångfartygsbefälhafvare och assuradörer. Men då så skett, känner jag mig både berättigad och förpligtad att för kammaren tillkännagifva, att jag fått mottaga en skrifvelse från det i saken intresserade *flertalets*, d. v. s. från sjömansklassens sida. I denna skrifvelse påpekas, att det under nuvarande förhållanden är vanligt, att svenska fartyg nedlastas till det djupast möjliga, på grund hvaraf mångt fartyg gått förloradt och många menniskolif spilts. Med anledning häraf uppmanas jag i denna skrifvelse att verka för, att vi i Sverige måtte få införd samma bestämmelse som i England, nemligen att fartyg skola vara försedda med lastmärke.

Den svenska redareklassen har många representanter i denna kammar; den svenska sjömansklassen har platt inga. Under sådana omständigheter hoppas jag, att man icke misstycer att jag framburit en vördsam helsning till landets representanter från en klass, som här icke har någon målsman.

Såsom icke sakkunnig kan jag naturligtvis icke framställa något sådant yrkande, som i skrifvelsen begäres. Men så mycket bestämdare måste jag för min del hålla på de bestämmelser i utskottets förslag, som äsyfta att tillgodose sjömansklassens intressen. Denna paragraf utgör ju den, som särskildt skall afse att bereda åtminstone *något* skydd för besättningen på svenska fartyg; och jag tror att hvar och en måste gifva utskottet rätt, då det framhåller, att föreliggande förslag för visso *icke gått för långt* i omsorgen om manskapets lif. Utskottet framhåller mycket riktigt, att tysk och engelsk lagstiftning gått vida längre i sina sträfvanden att skydda besättningen, och att den vida större lättheten i dessa länder att få fartyg underkastadt besigtning icke medfört någon nämnvärd olägenhet för redarne. Utskottet har icke ifrågasatt, att man här skulle införa sådana föreskrifter om lastningslinie eller om däckslastens höjd eller dylikt, som man nu i 25 år tillämpat i England, och som varit gällande för dess flotta, utan att förminska dess öfverlägsenhet. Här i förslaget har man, såsom utskottet anmärkt, inskränkt sina fordringar om skyddslagstiftning för hafvets arbetare till de minsta möjliga. Det minsta möjliga är nu visserligen icke mycket, men det är dock mer än intet, och jag yrkar därför bifall till paragrafen oförändrad.

Häruti instämde herrar *Olsson* från Stockholm, *Wavrinsky*, *Fjällbäck* och *Beckman*.

Herr Hedin yttrade: Herr talman! Kammarens flertal lär förmodligen icke kunna önska, att i morgon den underrättelsen skulle gå ut öfver våra bygder, att, sedan Första Kammaren utan gensägelse bifallit det förslag paragrafen innehåller om ett ringa skydd för sjömännen, Andra

Ang. förslag till sjölag m. m. Kammarén har velat minska detsamma. Äfven derfor anhåller jag om bifall till paragrafen oförändrad.

(Forts.)

Öfverläggningen var härmed slutad. I enlighet med de gjorda yrkandena gaf herr talmannen propositioner *dels* på godkännande af paragrafen oförändrad och *dels* på godkännande af densamma med den af herr Pehrsson i Norrsund under öfverläggningen föreslagna ändring. Herr talmannen fann den förra propositionen vara besvarad med öfvervägande ja, men herr Pehrsson i Norrsund begärde votering, i följd hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner i oförändradt skick 87 § i förevarande lagförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammarén godkänt paragrafen med den af herr Pehrsson i Norrsund yrkade ändring.

Omröstningen visade 120 ja mot 44 nej; och hade kammarén alltså beslutat i enlighet med ja-propositionens innehåll.

§§ 88—98.

Godkändes.

§ 99 hade följande lydelse:

Af hyra ege sjöman, i den mån den är förtjent, under resan utbekomma intill två tredjedelar; när fartyget ligger i hamn, skall hyran utbetalas i reda penningar, men vill sjöman annanstädes utbekomma hyresfordran, ege befälhafvaren för beloppet lemna anvisning å redaren. En tredjedel af hyran ege befälhafvaren innehålla till dess sjömannen entledigas.

Befinnes vid sluträkning sjöman hafva i förskott uppburit mer, än rätteligen tillkom honom i hyra, behålle han ändock hvad han uppburit, der tienstgöringen upphört af sådan anledning, som i 86, 87, 88 §§, 90 § tredje stycket, 91, 92 eller 93 §§ omförmåles.

Ordet begärdes af

*Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)*

Herr Hedlund, som yttrade: Emot denna bestämmelse i 99 paragrafen att befälhafvaren eger innehålla en tredjedel af hyran hafva maskinistföreningarna i Stockholm och Göteborg uttalat starka betänkligheter. De framhålla, att för en icke allt för rikligt aflönad sjöman kan denna bestämmelse föranleda rätt mycken fattigdom och armod i hemmet. Antag att han någon tid gått utan hyra och sedermera fått anställning. Skall befälhafvaren då ega rätt att innehålla ända till tredjedelen af hyran, så utfaller hans aflöning så knapp, att han icke har råd att lemna tillräckligt till sin familj. Derfor framhålla båda de nämnda föreningarna i Stockholm och Göteborg att det skulle vara högeligen önskvärdt, om man kunde antingen stryka detta stadgande eller ock bestämma den innehållna aflöningen något mindre än hvad här är föreslaget.

För min del vill jag naturligtvis icke nu i riksdagens sista timme ytterligare fördröja tiden med en återremiss, för den händelse inga andra paragrafer komma att återremitteras. Och jag skall därför icke nu framställa något yrkande derom, ehuru jag bra gerna skulle vilja det. Ty jag delar för min del de nyss nämnda betänkligheterna. Jag har emellertid velat framhålla dem till herrar kammarledamöters be hjertande.

Vidare anförde:

Herr Sjöholm: I likhet med herr Hedlund ber jag att få anhålla, att kammaren noggrannast möjligt tager denna paragraf under bedömande. Jag anser det nemligen vara billigt, att besättningen må kunna utfä hela sin innestående hyra allt efter som den blifvit intjenad, såsom framhållits af maskinistföreningarna i Stockholm och Göteborg. Jag yrkar därför, att denna paragraf måtte få sådan ändrad lydelse, att besättningen är oförhindrad att utfä hela sin innestående aflöning.

Herr friherre Nordenskiöld: Jag skall anhålla om bifall till paragrafen, sådan den föreligger.

Herr Peterson i Hasselstad: Jag skall be att få yrka bifall till paragrafen oförändrad. Inom utskottet framställdes visserligen yrkanden på dess ändring, men icke i den rigtning, hvori man nu önskat få den förändrad. Enligt nu gällande sjölag kunna ända tre fjerdedelar af besättningens aflöning innehållas; och då sålunda det belopp, som kan af befälhafvaren innehållas, blifvit ganska betydligt nedsatt, tror jag för min del att det är bäst att kammaren antager utskottets förslag i denna del.

Jag tror ej heller det tjenar till något att återremittera paragrafen,

Ang. förslag
till sjölag
m. m.

(Forts.)

ty detta föranleder endast att kammaren får den tillbaka i oförändradt skick. Jag yrkar alltså bifall till densamma.

Herr Lindgren: Med anledning af talarens på göteborgsbänken anmärkning, att någon skyldighet, motsvarande den här stadgade, att låta tjänstelön innestå icke finnes bestämd i någon annan lag än denna, ber jag att få erinra om tjänstehjonsstadgan, enligt hvilken tjänstehjons lön i vissa fall kan innehållas af husbonde.

Jag yrkar bifall till paragrafen oförändrad.

Herr Sjöholm: Jag ber att få framställa det yrkandet, att ur 99 paragrafen första momentet dessa ord måtte utgå: »En tredjedel af hyran ege befälhafvaren innehålla till dess sjömannen entledigas».

Och anhåller jag hos herr talmannen om proposition på detta yrkande.

Herr Collander: Jag tror för min del, att det sätt, hvar på paragrafen affattats, är mycket välbetänt. Bestämmelsen om en del af hyrans innehållande är tillkommen icke allenast i befälhafvarens och redarens intresse, utan äfven i sjömannens eget. För befälhafvare och redare är det af vigt att de hafva någon hållhake eller kontroll på, att sjömannen icke lättsinnigt skall undandra sig sina pligter genom att lemna tjänsten utan tillstånd. Men det är äfven för sjömannen en förmån att vid tjänstens slut hafva en besparad penning innestående. Man vet hur många frestelser, som möta sjömannen, när han kommer i land. Den långa vistelsen på sjön gör, att han är lättare frestad än andra, då han kommer i hamn.

Det finnes dessutom, såsom nyss är påpekadt, äfven andra tjänsteförhållanden, der man har rättighet att innehålla aflöningen, så att detta är alldeles icke någon nyhet i sjölagen. Jag yrkar därför bifall till paragrafen oförändrad.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, godkändes paragrafen oförändrad.

§§ 100 och 101.

Godkändes.

Efter föredragning vidare af § 102 anförde

Herr Hedlund: Detta är också en paragraf, mot hvilken maskinistföreningarna såväl i Stockholm som Göteborg gjort anmärkning, enligt min uppfattning på mycket goda skäl. Såsom vi se, är här infördt ett ganska omfattande bötessystem. Jag vet mycket väl, att

liknande bestämmelser förekomma i 68 § af nu gällande sjölag; men dels förekommer bötesstraffet der i sista rummet jemte andra straff, dels äro förseelserna här mera specificerade. Nu vet man från erfarenheten vid fabriker och verkstäder, hvilka obehag ett sådant der omfattande bötesystem medför, i synnerhet i fall inkomsten af böterna skall tillfalla arbetsgifvaren, hvilket här är redaren. Böterna kunna få något försonande öfver sig, om de lemnas till något allmännyttigt ändamål, t. ex. någon sjukkassa eller dylikt. Men så snart det är så ställdt, att de stanna i arbetsgifvarens ficka, så kan det, äfven om de utkrävas med all möjlig rättvisa, icke förekommas, att ju uppstår en hel del misstankar, att böterna orättvist pålagts, hvaraf åter uppkommer misstämning och ond blod i förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare, eller här befälhafvare och besättning.

*Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)*

Det förefaller mig därför, för den händelse bötesystemet skall bibehållas, som om det vore lämpligt att stadga, att böterna skulle tillfalla något för sjömännen nyttigt ändamål, någon gemensam kassa eller dylikt.

Jag anhåller om återremiss för att få §:en ändrad i detta syfte.

Herr Collander: Det är ju vanligt, att vid sådan tjänstgöring, som är synnerligen magtpåliggande eller der människors lif och helsa stå på spel, såsom är fallet t. ex. vid jernvägarne och äfven vid tjänstgöring till sjös, det är ju vanligt, säger jag, att man vid dylik tjänstgöring söker upprätthålla disciplinen genom ett lämpligt användande af bötesstraff. Jag kan icke heller för min del finna något skäl emot, att en befälhafvare på ett fartyg har denna rätt. Det kan visserligen vara sant, att dessa böter, genom att användas till något allmännyttigt ändamål, skulle få en behagligare karakter. Jag vill erinra mig, att vid jernvägarne böterna tillfalla deras pensionskassa. Och någon dylik användning kunde ju icke vara ur vägen äfven här. Men då ingenting finnes stadgad om någon sådan gemensam kassa, så torde det väl möta svårigheter att nu på stående fot formulera en bestämmelse, sådan som herr Hedlund föreslagit. Jag tror för öfrigt icke heller att saken är af sådan vikt, att man därför behöfver ändra paragrafen. Jag yrkar bifall till densamma.

Herr friherre Nordenskiöld: Det förvånade mig att höra herr Hedlund anmärka emot denna paragraf, att det vore olämpligt att böterna skulle tillfalla rederiet. Om nemligen herr Hedlund hade läst 105 § i det nu föreliggande förslaget, skulle han hafva funnit, att något sådant ingalunda är förhållandet. I 105 § står det nemligen, att »hyra, som enligt 102 § på grund af ålagd bestraffning frångår sjöman, skall tillfalla sjömanshuset i fartygets hemort, dock med afdrag» o. s. v. Således finnes redan i lagförslaget en paragraf, som stadgar just det, som herr Hedlund önskade få infördt i lagen.

Jag yrkar bifall till den föredragna paragrafen.

Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)

Vidare yttrades ej. Paragrafen godkändes.

§§ 103—108 äfvensom *rubriken* till 4:e kapitlet godkändes.

§§ 109—115.

Godkändes.

§ 116 hade enligt utskottets förslag följande lydelse:

Vid inlastning åligger befraktaren att till fartygets sida framföra godset; öfriga lastningskostnaden äfvensom kostnaden för godsets stufning samt för nödigt underlag och garnering skall af bortfraktaren bestridas.

Är genom aftal viss plats bestämd för lastens intagande, men är fartyget så djupgående, att det icke kan förläggas till den plats, som aftalats, skall bortfraktaren bekosta godsets *framförande till* fartygets sida; lag samma vare, der icke viss lastningsplats aftalats, men fartyget af anledning, som nyss är sagd, icke kan *inkomma i den hamn, befraktningsaftalet bestämmer*.

Efter föredragning af paragrafen lemnades ordet till

Herr Lundberg, som yttrade: 116 § har följande lydelse: »Vid inlastning åligger befraktaren att till fartygets sida framföra godset; öfriga lastningskostnaden äfvensom kostnaden för godsets stufning samt för nödigt underlag och garnering skall af bortfraktaren bestridas.

Är genom aftal viss plats bestämd för lastens intagande, men är fartyget så djupgående, att det icke kan förläggas till den plats, som aftalats, skall bortfraktaren bekosta godsets *framförande till* fartygets sida; lag samma vare, der icke viss lastningsplats aftalats, men fartyget af anledning, som nyss är sagd, icke kan *inkomma i den hamn, befraktningsaftalet bestämmer*».

Uti vid denna paragraf afgifven reservation har jag anført, att, »på sätt jag uti reservation vid 1863 års riksdag upptagit, blifvit inom det särskilda utskottet, som då behandlade förslaget till 1864 års sjölag, förklaradt, att lagens 81 §, hvarigenom stadgas, att, 'der fraktaftalet ej annorlunda bestämmer, bäras kostnaden och äfventyret vid lastning af befraktaren, till dess godset blifvit till fartygets sida framfördt', afsåg lastning äfven å redd; att det år 1847 utgifna komitéförslag till sjölag uttryckligen innehöll, att, 'skedde lastning eller lossning på öppen redd och vore ej annorledes i certepartiet stadgadt, droge befraktare eller lastemottagare kostnad och äfventyr för godsets forsling till och från bord'; att enligt norska sjölagen skall, om ej annat vid befraktningen bestämts, befraktaren vidkännas kostnaden för

lastning väl äfven å redd och lossningskostnad icke, emot hvad på stället må vara sedvanligt, åläggas bortfraktare eller fartygsegare; att 562 och 594 art. i tyska sjölagen innehålla, att, såvida icke genom aftal eller särskildt stadgande för lastnings- eller lossningshamnen eller der bestående bruk annorledes är bestämdt, åligger det befraktaren att kostnadsfritt framföra godset till fartyget, men skola kostnaderna för inlastning i och utlastning ur fartyget af bortfraktaren samt alla öfriga lossningskostnader af lastemottagaren vidkännas»; och, då, beträffande sista delen af 2 st. i 116 §, utskottets förslag väl, med afseende å hvad anförts eller såvidt inom utskottet blifvit utredt, icke kunde antagas öfverensstämma med något sådant ovilkorligt lagstadgande i något annat land samt, efter min uppfattning och kännedom om hvad benämnes hamn, nog skulle komma att medföra tvister och bör anses origtigt, har jag, som i egenskap af suppleant tillstädesvarit vid utskottets förnyade beslut härutinnan, hemställt, att antingen, såsom förut af utskottsledamöter yrkats, berörda 2 stycke af 116 § finge utgå eller ock samma § måtte redigeras i enlighet med 562 art. af tyska sjölagen.

*Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)*

Rimligt kan väl icke vara, att, såsom i utskottets motivering antydes, föreslagna stadgandet borde antagas för att föranleda dertill, att i allmänhet skulle komma att uppgöras fraktaftal utaf motsatt innehåll med hvad en ny sjölag härutinnan bestämde. Huru borde stadgandet tillämpas i afseende å ställe, der någon egentlig hamn icke finnes eller när, såsom nog ofta på särskilda ställen vid vexlande vattendjup inträffar, en del af lastningen försigginge inne i hamnen och en del af lasten måste intagas utanför den eller å redd derinvid?

Befraktningssafal rörande varors öfverförande emellan Sverige och England upprättas nog allmänare på så sätt, att deri bestämmes, att fartyg för lastning liksom lossning skall afgå till namngifvet ställe eller så nära derintill som fartyget kan ligga flott och säkert (»so near thereunto as the ship may safely get»). Vid hvarje ställe, der varuutförsel idkas, måste väl vanlig lastningsplats blifva beroende på här för begagnade fartygs djupgående.

På grund af hvad jag sålunda anført anser jag fortfarande, att sista delen af andra stycket uti ifrågavarande paragraf bör utgå; och vågar jag därför till kammaren hemställa, att, såsom äfven herr Brodin i sin reservation föreslagit, måtte beslutas borttagandet af de sista orden i paragrafen eller »lag samma vare, der icke viss lastningsplats aftalats, men fartyget af anledning, som nyss är sagd, icke kan inkomma i den hamn, befraktningssafalet bestämmer».

Jag gör denna hemställan, oaktadt man fått anledning befara, att uppfattning och åsigtter äro sådana, att någon ändring inom denna kammare i hvad utskottet föreslagit icke, äfven om giltiga skäl därför kunde förefinnas, kommer att ega rum.

Herr *Melin* instämde med herr *Lundberg*.

Ang. förslag
till sjölög
m. m.
(Forts.)

Herr friherre Nordenskiöld: För att icke förlänga diskussionen, skall jag blott anhålla att, på grund af de motiv och skäl utskottet anfört, få yrka bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Kammären godkände paragrafen, sådan den af utskottet föreslagits.

§§ 117—132.

Godkändes.

§ 133 var så lydande:

Konnossement skall utfärdas i så många exemplar, som aflastaren finner nödiga; önskar aflastaren särskilda konnossement å delar af lasten, vare befälhafvaren skyldig att utfärda sådana. Aflastaren åligger att med sin underskrift till rättigheten erkänna ett exemplar af konnossementet, som befälhafvaren behåller. Befälhafvaren må ej underteckna konnossementet förrän godset inlastats.

Utfärdas konnossementet i flera exemplar, skall hvarje exemplar utmärka, huru många blifvit utfärdade. Samtliga exemplar skola vara af lika innehåll; dock må, der aflastaren det äskar, de särskilda exemplaren i konnossementets text betecknas med särskilda nummer, såsom första, andra, tredje och så vidare.

Herr Dieden yttrade: För min del skulle jag helst se, att 133 paragrafen finge endast följande lydelse: »Konnossement skall utfärdas i ett exemplar. Befälhafvaren må ej underteckna konnossementet förrän godset i fartyget inlastats». Om paragrafen erhöle sådan lydelse, sluppe man äfven den föreskriften: »aflastaren åligger att med sin underskrift till rättigheten erkänna ett exemplar af konnossementet, som befälhafvaren behåller», hvars tillämpning blefve en fullkomlig nyhet åtminstone för mig, som aldrig hört sådan ifrågasättas.

Dessa trassel, dessa tillfällen af förfalskning och bedrägerier ha möjliggjorts just deraf att konnossementen utfärdas i så många exemplar. De skulle förebyggas, om blott ett utfärdades. Naturligtvis skulle befälhafvaren få en afskrift af konnossementet, och aflastaren taga så många afskrifter, han ansåge sig behöfva, men det vore ju en annan sak. Så länge jag varit med om att verkställa skeppningar och mottaga sådana, hafva nästan alltid 3 konnossement utfärdats. Deraf har kaptenen erhållit ett. Är konnossementet stäldt till order, endosseras det ena; mottagaren af detta fordrar dock att äfven erhålla det återstående. De bruka för öfrigt alltid sluta med orden: »här af äro tre lika lydande exemplar utfärdade, af hvilka blott ett är gällande». Hvarför då underteckna mer än ett exemplar? Ställas konnossementen å viss person eller order, behåller vanligen afsändaren ett exemplar,

kaptenen får det andra och lastemottagaren det tredje. Kaptenen frågar då aldrig efter konnossementet, utan blott efter den person, på hvilket det är staldt. Men har då emottagaren transporterat sitt exemplar på annan person, kan äfven derigenom trassel uppstå. Jag tror, att åtskilliga tvister skulle kunna undvikas, om man blott utfärdade konnossement i ett exemplar, men då det är så brukligt med tre exemplar eller flera, så vill jag icke framställa något yrkande derom. Men med afseende å sista ordet i första punkten vill jag framställa en fråga till utskottet, huruvida det är meningen, att detta ord »inlastats» skall vara sväfvande. Eller menas dermed »blifvit i fartyget inlastadt»? Det är ytterst viktigt att få denna sak alldeles klar, ty såsom det nu heter, skola många kaptener anse sig hafva skyldighet att underteckna konnossementet, så snart de hafva lasten vid sidan af fartyget, om aflastaren det begär, och derigenom kunna för många lastemottagare uppstå förluster, som eljest skulle kunna undvikas. Jag skall därför hemställa, att i stället för ordet »inlastats» det måtte heta »i fartyget inlastats».

Ang. förslag
till sjölagen
m. m.
(Forts.)

Herr friherre Nordenskiöld: Någon tveksamhet om ordet »inlastats» kan väl knappt existera, ty det måste naturligtvis betyda »i fartyget inlastats».

Jag kan icke förstå, att en så erfaren affärsman som den siste talaren kan kalla det en nyhet, att det skall åligga aflastaren »att med sin underskrift till riktigheten erkänna ett exemplar af konnossementet, som befälhafvaren behåller». Det står ju uttryckligen i § 95 af den nu gällande sjölagen: »Befälhafvaren underskrifve dem alla och befraktare det exemplar, som hos befälhafvaren kvarstannar». Dessa båda uttryck måtte väl betyda detsamma.

Jag yrkar bifall till paragrafen oförändrad.

Vidare yttrades ej. Paragrafen godkändes oförändrad.

§§ 134—245 äfvensom rubrikerna till 5:e, 6:e, 7:e, 8:e och 9:e kapitlen samt rubriken framför § 230.

Godkändes.

§ 246 i utskottets förslag hade följande lydelse:

Är försäkringsgifvaren skyldig att ersätta skada eller förlust, för hvilken försäkringstagaren eger fordra ersättning af tredje man, åligge försäkringstagaren att, till dess försäkringsgifvaren kommer i tillfälle att bevaka sin rätt, vidtaga de åtgärder, som i sådant hänseende kunna vara af nöden. Försummas det, ege försäkringstagaren ej af försäkringsgifvaren fordra ersättning för den förlust, som deraf må uppkomma.

Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)

I fråga härom anförde:

Herr Brodin: Herr talman! Jag skulle hemställa till kammaren, om icke sista punkten i denna paragraf, nemligen orden: »Försummas det, ege försäkringstagaren ej af försäkringsgifvaren fordra ersättning för den förlust, som deraf må uppkomma», skulle kunna strykas. De äro tillsatta utöfver nu varande sjölagens motsvarande föreskrift och högst betänkliga. Jag tog mig friheten att på förmiddagen framdraga ett exempel på huru denna föreskrift kunde föranleda, att en redare oförväntadt ginge förlustig den ersättning, som han hade rätt att fordra, på den grund att befälhafvaren icke vetat att iakttaga de formella åtgärder, som honom ålegat, och då man tänker på att det icke alltid är redarne, som tillsätta befälhafvare, utan att dessa stundom i händelse af dödsfall och dylikt tillsättas af konsulerna, så är det en hård påföljd för redarne, att de skola blifva förlustiga försäkringsbeloppet, om kaptenerna icke iakttaga nödiga former.

Jag hemställer därför, om icke den sista punkten kunde få strykas.

Herr greve Hamilton: Herr talman! Jag vill fästa uppmärksamheten på, att första delen af denna paragraf, om hvilken representanten från Gefle talat, är ordagrant hemtad från nu gällande sjölag, och att det tillägg, som han velat taga bort, är en sjelfklar följdats, en redaktionsåtgärd, som vidtagits endast i syfte att förekomma missförstånd.

Dessutom vill jag påpeka, att en motsvarande bestämmelse nyss godkänts uti § 245, som slutar på samma sätt. Jag yrkar därför bifall till paragrafen oförändrad.

Herr Brodin: Herr talman! Det sades, att det blott skulle vara ett förtydligande detta, att redaren skall gå miste om försäkringsbeloppet, om icke vederbörliga åtgärder vidtagas. Hvad skulle herrarne säga, om på landet stadgades att den, som har försäkradt i brandstodsbolag, skulle gå förlustig försäkringen, om det varit mordbrand och han icke kunde få tag i mordbrännaren. Det vore just i samma stil, som detta tillägg går i, men det synes mig vara för hårdt, och jag kan icke tro att de som skrifvit detta tänkt sig in i konsekvenserna af detta tillägg, som i motiveringen kallas ett förtydligande. I det fall, jag på förmiddagen omförmälde, är det alldeles klart, att en redare på grund af denna punkt kan med lagens stöd blifva nekad af assuradörerna att få assuransbeloppet, så vida icke kaptenen vidtagit alla formaliteter. Det bör finnas någon rättvisa också för redarne, fastän de antagas vara mycket misstänkta personer.

Herr Melin: Det må tillåtas mig att säga, att genom den anmärkning, herr Brodin gjort, det förefaller mig klart, att paragrafen är otydlig. Representanten på stockholmsbanken har visserligen gjort

ett försök till förklaring. Men jag vore tacksam att höra någon af juristerna i utskottet, som bättre kan upplysa, huru det i verkligheten sig förhåller.

*Ang. förslag
till sjölager
m. m.
(Forts.)*

Herr Svanberg: Förra delen af den paragraf, mot hvilken nu anmärkningar framstälts, är af följande lydelse: Är försäkringsgifvare skyldig att ersätta skada eller förlust, för hvilken försäkringstagaren eger fordra ersättning af tredje man, åligge försäkringstagaren att, till dess försäkringsgifvaren kommer i tillfälle att bevaka sin rätt, vidtaga de åtgärder, som i sådant hänseende kunna vara af nöden. På sätt redan blifvit anmärkt, öfverensstämmer paragrafen i denna punkt med § 225 i nu gällande sjölager, der det först heter: »Försäkringsgifvare vare förpligtad att ersätta timad skada, äfven om försäkringstagaren är berättigad att fordra samma skada ersatt af tredje man, men eger, i ty fall, att inträda i försäkringstagarens rättigheter emot denne». Och sedan: »Försäkringstagaren vare dock förbunden att, till dess försäkringsgifvaren kommer i tillfälle att sin rätt bevaka, vidtaga de åtgärder, som i detta hänseende kunna vara af nöden». Men här stannar sjölagen. Deremot tillägges i nu förevarande förslag: »Försummas det, ege försäkringstagaren ej af försäkringsgifvaren fordra ersättning för den förlust, som deraf må uppkomma». Jag föreställer mig dock, att det äfven enligt nu gällande lag skulle kunna ådömas en sådan påföljd. Det kan ju vara möjligt — jag vill icke bestrida det — att det kan finnas fall, då det kunde anses bra strängt att ådöma en sådan påföljd. Man får väl emellertid också något lita på domstolarnes förstånd vid lagars tillämpning. Men jag vill icke sätta mig emot, om man ovilkorligen påfordrar en återremiss eller en strykning af sista punkten. Det kunde vara möjligt, om paragrafen åter blir behandlad i utskottet, att detsamma kunde taga frågan i förnyadt öfvervägande och möjligen gå in på en sådan ändring, som här blifvit föreslagen.

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet Östergren: Jag vitsordar den tolkning af sjölagens motsvarande bestämmelse, som nyss gjordes af grefve Hamilton. Det skulle aldrig fallit mig in att såsom domare tolka bestämmelsen så, att försäkringstagaren kan underlåta sina skyldigheter utan att härigenom ådraga sig skadeersättning. Nu hafva vi här i kammaren hört två redare uttala en motsatt mening, och vid sådant förhållande synes mig sista punkten i den föredragna paragrafen böra, till förekommande af missstyding, bibehållas.

Herr Lindgren: Sedan herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet yttrat sig, torde icke vara mycket att säga. Jag vill blott tillägga, att den ersättning försäkringstagaren möjligen skulle förlora är icke hela försäkringsbeloppet, utan blott det belopp, som han genom sin försummelse kommer försäkringsgifvaren att förlora.

Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)

Herr Brodin: Med förvåning har jag hört statsrådet och chefens för justitiedepartementet förklaring och uttydning af nu gällande sjölag. Det har ingen vetat att det så kunde tydas, och det förvånar mig att så kan ske. Det står visserligen såsom en skyldighet att vidtaga nödiga åtgärder, men en sådan påföljd, som här nämnts, finnes alls icke stadgad. Det synes mig äfven ovanligt hårdt, i synnerhet om ett sådant fall inträffar att konsuln tillsätter kapten på fartyget. Detta blir öfversegladt och går i sank. Besättningen blir räddad och föres i hamn. Kaptenen iakttager icke då, af enfald eller dertill narrad, alla formaliteter. På grund häraf skall rederiet gå förlustigt sin assurans, och detta fastän rederiet icke varit på något sätt vållande, utan i god tro. Det synes mig som rederiet då skulle vara i sin goda rätt och att det borde vara ovedersägligt, att rederiet icke skulle svara för om kaptenen underlåtit några former, hvartill rederiet alls icke är skyldigt. Den nu gjorda bestämmelsen synes mig vara en orättfärdig tillämpning och allt för hård straffbestämmelse.

Jag yrkar fortfarande på återremiss för att få någon förändring i detta.

Herr *Waldenström* förenade sig med herr Brodin.

Herr grefve Hamilton: Att jag icke ensam är af den uppfattning, jag nyss uttalade, har statsrådet och chefen för justitiedepartementet vitsordat. För att ytterligare styrka rättigheten af denna uppfattning skall jag be att få uppläsa sjölagskomiténs motivering. Den lyder sålunda: »246 § innehåller samma stadgande som sista punkten af 225 § sjölagen, der dock påföljden af försäkringstagarens underlåtenhet icke uttryckligen angifves». Det torde följaktligen vara obestriddigt, att här endast är fråga om att i tydliga ordalag utsäga något, som i nu gällande lag icke utsäges endast därför att det anses följa af sig sjelft.

Hr Brodin: Jag skall återtaga min anhållan om återremiss och i stället yrka, att sista punkten får utgå.

Öfverläggningen var härmed slutad. Herr talmannen gaf, enligt de gjorda yrkandena, propositioner på *dels* godkännande af paragrafen oförändrad och *dels* bifall till herr Brodins ändringsförslag, och fann herr talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra propositionen. Votering blef likväl begärd och företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända omröstningsproposition:

Den, som godkänner i oförändradt skick 246 § i föreliggande lagförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

*Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)*

Vinner Nej, har kammaren godkänt paragrafen med den ändring, att sista orden »Försummas det — — uppkomma» uteslutas.

Röstsedlarne uppräknades i vanlig ordning och visade 74 ja mot 71 nej; varande alltså den ifrågavarande paragrafen godkänd, sådan den af utskottet föreslagits.

§§ 247—279 äfvensom *rubrikerna* framför §§ 241, 248, 256 och 265 samt *rubriken till 10:e kapitlet*.

Godkändes.

§ 280 var så lydande:

Utlemnar befälhafvare utan borgenärens tillstånd gods, som häftar för fordran, till befraktares eller lastemottagares förfogande, svare befälhafvaren för den fordrans betalning, dock icke utöfver det värde, godset vid lossningen hade; enahanda ansvarighet åligge jemväl mottagaren för fordran, för hvilken han eljest icke skolat personligen svara, så vida han egde kunskap om fordringen när lossningen skedde.

I fråga härom anförde:

Herr Brodin: Denna paragraf lyder sålunda: Utlemnar befälhafvare utan borgenärens tillstånd gods, som häftar för fordran, till befraktares eller lastemottagares förfogande, svare befälhafvaren för den fordrans betalning, dock icke utöfver det värde, godset vid lossningen hade; enahanda ansvarighet åligge jemväl mottagaren för fordran, för hvilken han eljest icke skolat personligen svara, så vida han egde kunskap om fordringen när lossningen skedde. Jag frågar huru kan det vara möjligt, att en befälhafvare skall veta, om det gods han tagit ombord på fartyget häftar för fordran. Det är ju orimligt begärtd. Meningen är väl om godset häftar för fordran på grund af haveri eller bodmeri eller något sådant. Det borde väl hafva stått »med hans vetskap», ty icke kan väl befälhafvaren veta, om godset häftar för gäld eller icke.

Jag hemställer, om det icke borde heta »som veterligen häftar för gäld».

Herr Collander: Jag tror, att paragrafen är rätt affattad. Om en person sålt en last till Sverige och afsändt varan samt lemnat konnossement till en bank för att af mottagaren få betalning, men denne

Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)

icke genast kan fullgöra detta, så behåller banken konnossementet, tills betalning skett. Nu kan sådan lastemottagare göra en afbetalning till banken med begäran att få lossa en motsvarande del af lasten, men får skepparen i så fall naturligtvis ej lossa mer än hvad konnossementinnehafvaren medgifvit. Lemnar han ut större del, än han sålunda fått tillstånd till, bör han stå i ansvar därför. Det står nu uti förslaget: »borgenärens»; detta kunde möjligen bättre varit uttryckt med: »konnossement-innehafvarens». Jag yrkar emellertid bifall till paragrafen.

Häruti instämde herr friherre *Nordenskiöld*.

Vidare yttrades ej. Paragrafen godkändes i oförändradt skick.

§§ 281—282 äfvensom *rubrikerna till 11:e och 12:e kapitlet*.

Godkändes.

Efter föredragning af § 329 begärdes ordet af

Herr Brodin, som yttrade: Angående denna och den nästföljande paragrafen, som handla om klagan öfver dispache, skall jag be att få yttra några ord. Hufvudsaken vid sådana dispachemål är så väl för rederierna som för assuradörerna att få saken snarast möjligt afgjord. Särskildt är detta förhållandet med rederierna, som i annat fall skulle komma att ligga ute med stora summor, som haverierna kosta, utan att veta, när de kunna få igen penningarne. Då ett haveri mången gång kan gå till lika mycket eller mer än sjelfva fartyget är värdt, så kunde följden blifva den, att många rederier komme att »stupa på kuppen» och möjligen nödgas upplösas, därför att de icke kunde anskaffa nödiga medel för haveriets betäckande. Såsom det hittills har tillgått, så har det varit dispachenämnden, som afdömt målen utan appell. Nu är föreslaget, att dessa mål skulle gå till rådstufvurätten och sedermera till Kongl. Maj:t. Det har förut endast varit ett fåtal mål, som afgjorts af dispachören eller nämnden; men om det blir möjlighet för att gå den vanliga domstolsvägen, så torde målens antal ökas och med dem äfven antalet öfverklagade mål, hvilket skulle komma att medföra stora olägenheter och dröjsmål. Jag ber att till stöd för denna min åsigt få påpeka högsta domstolens utsago i detta fall. Högsta domstolens yttrande öfver motsvarande paragraf enligt Kongl. Maj:ts förslag lyder sålunda:

»Justitieråden *Wretman*, *Olvecrona*, *Svedelius*, *Östergren*, *Skarin* och *Norberg* yttrade, att om än giltighet icke kunde fränkännas de skäl, som anförts för de s. k. dispachemålens öfverflyttande till domstolarne, denna öfverflyttning dock vore förenad med betänklighet i det afseende att derigenom antalet mål, som fullföljdes till högsta in-

stansen — hvilket antal redan nu vore så stort, som med en skyndsamt handläggning af inkommande mål i denna instans vore förenligt — komme att antagligen icke obetydligt ökas. Vid sådant förhållande kunde det icke vara lämpligt, att, på sätt förslaget föreskrifter beträffande fullföljd af talan i dessa mål innefattade, väsentligt lätta vilkoren för rätten att söka Konungen. Funnes det af särskilda skäl nödigt att i fråga om dessa mål afvika från den vanliga instansordningen och medgifva omedelbar fullföljd från underrätt till Konungen, borde i allt fall föreskrifterna i 30 kap. rättegångsbalken, så vidt de anginge tvistemål, vinna tillämpning jemväl å förevarande mål; derom alltså föreskrift borde intagas i denna §.

Justitieråden *Svedelius* och *Norberg* hemställde i öfrigt, huruvida ej, helst med hänsyn till den föreslagna *särskilda* ordningen för målens fullföljande, lagen bör på lämpligt ställe innehålla föreskrift derom att rådstufvurätten skall, vid utslags meddelande, tillika lemna fullständig besvärshänvisning.

Justitierådet *Glimstedt* yttrade: Genom 1871 års fattigvårdsförordning blef en betydande mängd mål från administrativ myndighet öfverflyttad på högsta domstolen; och under senare tider hafva omfattande lagförslag från nya lagberedningen och åtskilliga särskilda komitéer föranlett, om ej till annat, åtminstone till en tidsödande granskning inom högsta domstolen. Så hafva under 1888 års vintersession om 69 sessionsdagar ej mindre än 46 å ena afdelningen inom domstolen tagits i anspråk för föredragningen af detta lagförslag, och 9 dagar hafva åtgått för andra lagförslag. Här af har ock nödvändigtvis blifvit följden, att målen i högsta domstolen komma att, i afbidan på sin föredragningstur, få hvilat längre än som med en tillfredsställande rättsskipning må anses förenligt.

Under sådana förhållanden synes ej vara tillrådligt att vidtaga åtgärder, som borde bidraga till förökning i tillströmningen af mål till högsta domstolen; och då såsom en sådan åtgärd måste anses att, på sätt här föreslås till förmån för parter i dispachemål, låta sådana mål från rådstufvurätt, med förbigående af hofrätt, direkt och med befrielse från eljest i civila mål föreskrifna prestanda hos Kongl. Maj:t fullföljas, anser jag denna anordning för närvarande icke kunna tillstyrkas».

Herrarne finna således, att högsta domstolens samtliga ledamöter varit emot att sådana mål skulle dragas under nämnda domstol. Då rådstufvurätten, som enligt det nya förslaget skall behandla dylika mål, blir förstärkt med sakkunnige personer, så synes det vara tillräckligt, om slutliga afgörandet af dylika mål egde rum hos rådstufvurätten, hvarigenom detta vädjande till högsta domstolen kunde undvikas, och jag är öfvertygad om, att alla rederier och enskilda sakegare dermed skulle vara belåtna. Ty tiden är, såsom jag nyss sade, nästan mera värd än pengar, och oberäknliga förluster och trakasserier kunna

Ang. förslag
till sjölag.
m. m.
(Forts.)

Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)

uppstå under den långa tidsutdrägt, som blefve en följd af dispachemälens dragande under högsta domstolen.

Herr talman! På grund af hvad jag nu yttrat skall jag be, att §§ 329 och 330 måtte återremitteras till utskottet för omredigering i syfte att rådstufvurätt skall ega slutligen afdöma dylika mål.

Herr *Melin* instämde häruti.

Herr *Svanberg* anförde: I syfte att få dispachemålen *hastigt* afgjorda skulle jag för min del icke haft så mycket att invända mot dessa måls öfverlemnande till dispachenämnd med vilkor att den blefve reformerad på ett fullt tidsenligt sätt. Jag yttrade mig äfven något i den rigtningen inom utskottet, ehuru jag blef öfverröstad. Men då man nu beslutit sig för att öfvergifva dispachenämnden och öfverflytta dessa mål och ärenden till allmän domstol, vågar jag icke biträda förslaget att rådstufvurätt skulle blifva både första och sista instans, emedan det skulle för mycket strida mot svensk rättegångsordning och svensk rättsuppfattning att icke få draga sin sak under högre rätt och der få sin talan underkastad en ytterligare pröfning. Jag ber ock att få erinra derom, att i utlandet dispachemålen gå genom flera instanser. Så t. ex. finnas i Norge tre instanser från Soret till Højeste ret.

På dessa grunder yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr *Brodin*: Inom utskottet yrkade äfven jag, att den nuvarande nämnden förstärkt skulle få fortfarande handlägga dispachemål, då detta hade stora fördelar med sig och inrättningen verkat under långa tider — som jag tror öfver hundra år — i hufvudsakligen samma form och till allmänt gagn. Men den åsigten kunde icke vinna genklang, utan man ville der att herrar jurister skulle afdöma sådana mål. När emellertid rådstufvurätt består af minst tre jurister, få ju i alla fall herrar jurister döma. Det skall också vara lekmän med i rätten. Och då blir äfven det praktiska elementet representeradt, hvilket i dispachenämnden var hufvudsaken. Hvad kunna herrar jurister hafva för nytta af att dylika mål dragas inför högsta domstolen, då dess samtliga ledamöter ansett, att dessa mål icke böra komma dit? Det är ju då en billig begäran, att dessa dispachemål må få slutföras vid rådstufvurätt, i all synnerhet som många kunna blifva ruinerade på den långa omvägen till Kongl. Maj:t.

Jag yrkar fortfarande återremiss.

Herr greve *Hamilton*: Den siste ärade talaren syntes vilja väcka våra sympatier för dispachenämnderna genom att säga att de verkat i »öfver 100 år till allmänt gagn.»

Huru vida de »verkat till allmänt gagn» lemna jag derhän. Jag har tjenstgjort i åtskilliga sådana nämnder och kan förklara, att jag sällan gjort bekantskap med en mera otillfredsställande institution.

Men i alla händelser hafva de icke verkat »i öfver hundra år», ty de inrättades anno 1864.

Ang. förslag
till sjölag
m. m.

(Forts.)

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr tal-
mannen gifvit propositioner enligt de olika yrkandena, blef paragrafen
af kammaren godkänd.

Återstående §§ 330—332, slutmeningen, rubriken till 13:e ka-
pitlet, ingressen och rubriken till lagförslaget.

Godkändes.

Slutligen förklarades utskottets under *punkten 1* gjorda *hemstäl-
lan* vara genom kammarens redan i ämnet fattade beslut besvarad.

Punkten 2.

Bifölls.

I *punkten 3* hemställde utskottet, att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t i när-
der tillse, att föreskrift utfärdas ej mindre derom, att, när sjöfynd hos
vederbörande tjänsteman angifves, anteckning skall af denne göras om
märken och andra kännetecken, hvarigenom godset må kunna af egaren
igenkännas, än äfven derom, att uppgift å dylika märken eller känne-
tecken skall intagas i den kungörelse, som utfärdas om bergningen.

Efter uppläsandet häraf anförde

Herr Gumælius: Jag hemställer, att i enlighet med Riksdagens
föret fattade beslut, som ländt till efterrättelse i flera år, ordet »un-
derdånig» måtte utgå.

Riksdagens skrivelser äro numera icke underdåniga skrivelser,
utan Riksdagen skriver: »med undersåtlig vördnad».

Jag hemställer alltså om bifall till utskottets förslag med ändring
att ordet »underdånig» uteslutes.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll utskottets hemställan med
den ändring, att ordet »underdånig» uteslöts.

Punkterna 4—6.

Biföllos.

Punkten 7.

I denna punkt hemställde utskottet: att Riksdagen ville i under-
dånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och

Ang. förslag
till sjölag
m. m.
(Forts.)

för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af 13 § konkurslagen, att deraf kommer att framgå, huruvida, der fast egendom blifvit före början af egarens konkurs för oinvecklade gäld utmätt men ej försäld, öfverexekutors eller utmätningmans befattning dermed skall upphöra.

Efter föredragning af punkten begärdes ordet af

Herr Gumælius, som yttrade: I harmoni med kammarens nyss fattade beslut i tredje punkten vill jag äfven här föreslå, att kammaren, med godkännande af förslaget i öfrigt, ville utsluta ordet »underdånig».

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls med den ändring, att ordet »underdånig» skulle utgå.

Herr *Brodin* anmälde sin reservation mot kammarens beslut att godkänna ifrågavarande förslag till sjölag.

§ 2.

Efter föredragning af Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7 (i samlingen n:o 18), i anledning af väckt förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ytterligare utsträckning af fridlysningstiden för elg, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 3.

Herr talmannen hemställde, att, i enlighet med vid talmanssammanträde fattadt beslut, behandlingen af lagutskottets utlåtande n:o 41, statsutskottets utlåtanden n:is 53 och 54, bevillningsutskottets betänkanden n:is 14 och 15 samt lagutskottets utlåtande n:o 42 måtte få taga sin början måndagen den 4 instundande maj; och att kammaren ville besluta, att dessa ärenden skulle å den föredragningslista, som komme att uppgöras för måndagens sammanträde, i nu nämnd ordning uppföras framför öfriga ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

Denna hemställan bifölls.

§ 4.

Till bordläggning anmälde lagutskottets utlåtanden:

n:o 37, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om hvad i vissa fall bör iakttagas, då byggnad uppförts utöfver tomtgräns;

n:o 38, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af 17 kap. 4 § handelsbalken, dels ock väckta motioner angående tillägg till nämnda lagrum;

n:o 39, i anledning af väckt motion angående formen för äkten-skaps afslutande; och

n:o 40, i anledning af väckt motion om ändring af 18 kap. 11 § strafflagen; samt

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 19, i anledning af väckta motioner om förändringar i lagstiftningen angående försäljning af vin och maltdrycker.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *O. A. Brodin* under sex dagar från och med den 4 instundande maj.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 9,25 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.